

Archeologisch vooronderzoek Melle – Gontrode Heirweg

Natasja Reyns en Lies Dierckx

Bornem
2013

Colofon

Rapporten van het archeologisch onderzoeksbureau All-Archeo bvba 126

Aard onderzoek: Prospectie
Vergunningsnummer: 2012/447
Naam aanvrager: Natasja Reyns
Naam site: Melle – Gontrode Heirweg

Opdrachtgevers: Green Corner nv, Bellevue 5/301, B-9050 GENT
Opdrachtnemer: All-Archeo bvba, Barelveldweg 4, B-2880 BORNEM
Terreinwerk: Natasja Reyns en Lies Dierckx
Administratief toezicht: Nancy Lemay, Agentschap Onroerend Erfgoed,
Gebroeders Van Eyckstraat 4, 9000 GENT

Rapportage: All-Archeo bvba
Determinaties: dra. Natasja Reyns

All-Archeo bvba
Barelveldweg 4
B-2880 Bornem

info@all-archeo .be
0478 36 57 07
0498 15 84 40

D/2013/12.807/7

© All-Archeo bvba, 2013

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en /of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever.

All-Archeo bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek. De aanbevelingen dienen louter ter advisering van het bevoegde gezag, zijnde het Agentschap Onroerend Erfgoed.

Inhoudsopgave

1 INLEIDING.....	5
2 ADMINISTRatieve FICHE.....	7
3 PROJECTGEGEVENS EN AFBAKENING ONDERZOEK.....	9
3.1 Afbakening studiegebied.....	9
3.2 Aard bedreiging.....	10
3.3 Onderzoeksopdracht.....	10
4 BESCHRIJVING REFERENTIESITUATIE.....	13
4.1 Landschappelijke context.....	13
4.1.1 Topografie.....	13
4.1.2 Hydrografie.....	13
4.1.3 Bodem.....	14
4.2 Beschrijving gekende waarden.....	15
4.2.1 Historische gegevens.....	15
4.2.2 Archeologische voorkennis.....	17
5 RESULTATEN TERREINONDERZOEK.....	19
5.1 Toegepaste methoden & technieken.....	19
5.2 Bespreking sporen.....	21
5.3 Afbakende sites.....	25
6 WAARDERING.....	27
7 ANALYSE VAN DE GEPLANDE SITUATIE: EFFECTEN.....	29
8 AANBEVELINGEN.....	31
8.1 Adviezen.....	31
9 BIBLIOGRAFIE.....	33
9.1 Publicaties.....	33
9.2 Websites.....	33
10 BIJLAGEN.....	35
10.1 Lijst van afkortingen.....	35
10.2 Glossarium.....	35
10.3 Archeologische periodes.....	35
10.4 Harrismatrix.....	36
10.5 Plannen en tekeningen.....	37
10.6 CD-rom.....	37

1 Inleiding

Op het terrein zal een woonverkaveling gerealiseerd worden door Green Corner nv. Naar aanleiding van de geplande werkzaamheden werd door het Agentschap Onroerend Erfgoed een archeologische prospectie met ingreep in de bodem opgelegd, voorafgaand aan de start van de werkzaamheden. Het projectgebied is circa 1,86 ha groot en is momenteel in gebruik als grasland.

Deze opdracht werd op 11 oktober 2012 aan All-Archeo bvba toegewezen. Het terreinwerk werd uitgevoerd op 20 en 21 december 2012, onder leiding van Natasja Reyns en met medewerking van Lies Dierckx en Bénédicte Cleda. De bedoeling van het onderzoek was om binnen het plangebied archeologisch erfgoed te karteren en het eventueel aanwezige archeologisch erfgoed te lokaliseren, te interpreteren en te waarderen. Op die manier kan advies uitgebracht worden over eventuele vervolgstappen met betrekking tot het archeologisch vrijgeven van het plangebied en het definiëren van eventuele sites die verder onderzocht dienen te worden.

De eindbeslissing over het vrijgeven van de gronden en/of archeologisch vervolgonderzoek ligt bij Agentschap Onroerend Erfgoed.

2 Administratieve fiche

Administratieve gegevens	
<i>Naam van de opdrachtgever</i>	Green Corner nv
<i>Naam van de uitvoerder</i>	All-Archeo bvba
<i>Naam van de vergunninghouder</i>	Natasja Reynolds
<i>Beheer en plaats van de geregistreerde data en opgravingsdocumentatie</i>	Wordt overgedragen aan de eigenaar of aan het archeologisch depot van Oost-Vlaanderen.
<i>Beheer en de plaats van de vondsten en stalen</i>	Wordt overgedragen aan de eigenaar of aan het archeologisch depot van Oost-Vlaanderen.
<i>Projectcode</i>	2012/447
<i>Vindplaatsnaam</i>	Melle – Gontrode Heirweg
<i>Locatie met vermelding van provincie, gemeente, deelgemeente, plaats, toponiem en minimaal 4 xy-Lambertcoördinaten</i>	Zie 3.1 Afbakening studiegebied
<i>Kadasterperceel met vermelding van gemeente, afdeling, sectie, perceelsnummer(s)</i>	Melle, afdeling 1, sectie C, percelen 313H, 316, 317A (partim), 318 (partim), 319A, 319B, 320 en 329A
<i>Kaart van het onderzoeksgebied op basis van de topografische kaart op schaal 1:10000</i>	Zie 4.1.1 Topografie
<i>Begin- en einddatum uitvoering onderzoek</i>	20 tot 21 december 2012
Omschrijving van de onderzoeksopdracht	
<i>Verwijzing naar de bijzondere voorwaarden, die zijn opgenomen in de vergunning</i>	Bijzondere voorwaarden bij de vergunning voor een archeologische prospectie met ingreep in de bodem: Melle, Gontrode Heirweg
<i>Omschrijving van de archeologische verwachtingen</i>	Zie 4.2.2 Archeologische voorkennis
<i>Wetenschappelijke vraagstelling met betrekking tot het onderzoeksgebied</i>	Zie 3.3 Onderzoeksopdracht
<i>Doelen en wensen van de natuurlijke persoon of rechtspersoon die door zijn actie of acties de ingreep van de bodem veroorzaakt of noodzakelijk maakt</i>	Zie 3.2 Aard bedreiging
<i>Eventuele randvoorwaarden</i>	Niet van toepassing
Eventuele raadpleging van specialisten	
<i>Omschrijving van de inbreng van specialisten als hun advies werd ingewonnen bij substantiële staalname voor specialistisch onderzoek</i>	Niet van toepassing
<i>Omschrijving van de inbreng van specialisten als zij betrokken worden bij de conservatie</i>	Niet van toepassing
<i>Omschrijving van de algemene wetenschappelijke adviseren door personen die buiten het project stonden</i>	Niet van toepassing

3 Projectgegevens en afbakening onderzoek

3.1 Afbakening studiegebied

Het projectgebied is gelegen in de provincie Oost-Vlaanderen, gemeente Melle (Fig. 1), percelen 313H, 316, 317A (partim), 318 (partim), 319A, 319B, 320 en 329A (kadaster, afdeling 1, sectie C). Het totale projectgebied is ca. 1,86 ha groot. Het projectgebied is momenteel in gebruik als grasland en twee kleinere percelen zijn bebost. Het projectgebied is volgens het gewestplan gelegen in woongebieden (0100).

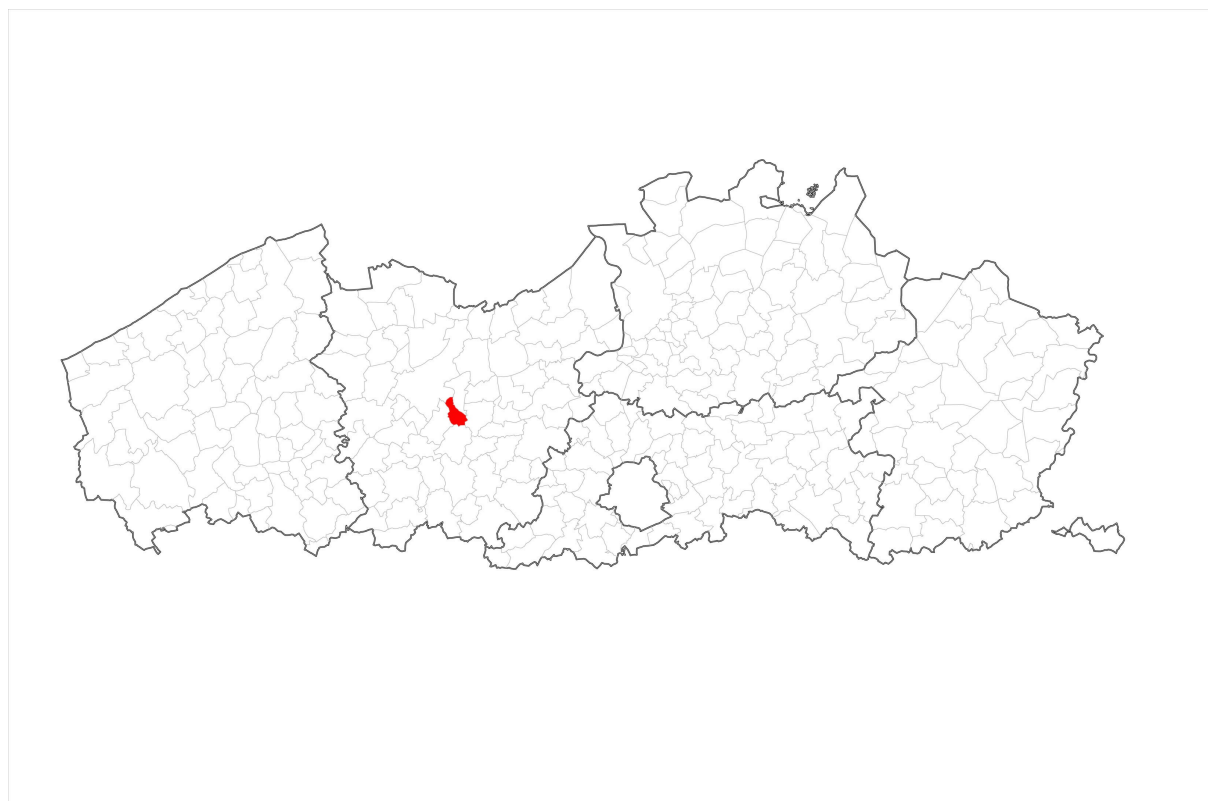

Fig. 1: Situeringsplan Melle

- Administratieve gegevens met betrekking tot de locatie van het onderzoek:
 - Provincie: Oost-Vlaanderen
 - Locatie: Melle
 - Plaats: Jesuitenwegel, Gontrode Heirweg
 - x/y Lambert 72-coördinaten:

– 109145, 187597	– 109171, 187794
– 109163, 187653	– 109213, 187812
– 109128, 187690	– 109252, 187796
– 109096, 187725	– 109234, 187681
– 109119, 187762	– 109202, 187712
– 109091, 187798	– 109129, 187648
– 109129, 187848	– 109164, 187616

Fig. 2: Kleurenorthfoto met een situering van het onderzoeksgebied (maps.google.nl)

Het projectgebied (Fig. 2) is gelegen ten zuidwesten van de dorpskern van Melle. Het terrein wordt in het noordwesten begrensd door de Caritasstraat, in het noordoosten door de Gontrode Heirweg en in het zuidoosten door de Jesuïetenwegel.

Archeologisch vooronderzoek
Melle - Gontrode Heirweg: sleuvenplan

3.2 Aard bedreiging

Op het terrein zal een woonverkaveling gerealiseerd worden (Fig. 2). Dit impliceert dat het bestaande bodemarchief grondig verstoord zal worden. Daarom werd een prospectie met ingreep in de bodem aanbevolen, zodat een inschatting kan gemaakt worden van eventueel op het terrein aanwezige archeologische waarden, alvorens de werken met betrekking tot de verkaveling van start mogen gaan.

3.3 Onderzoeksopdracht

De bedoeling van het onderzoek is het vaststellen van de eventuele aanwezige archeologische waarden en deze in relatie tot hun context te interpreteren en zo correct mogelijk te waarderen om de gevolgen van de geplande bedreiging te kunnen inschatten. Hieruit moet dan

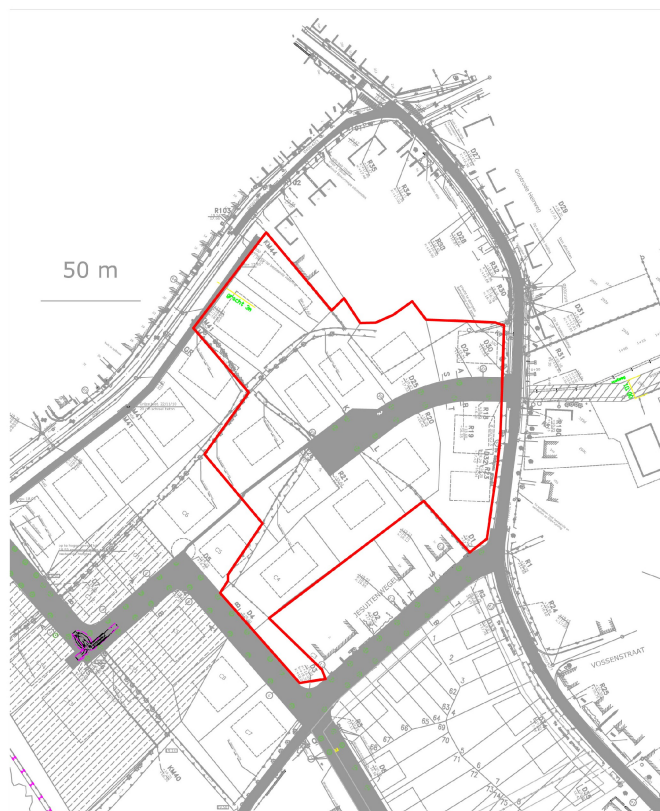

Fig. 3: Ontwerpplan

een advies voortvloeiend met betrekking tot de volgende stappen. Dit kan het vrijgeven van de terreinen of de noodzaak van een eventueel vervolgonderzoek omvatten. Om een weloverwogen waardering te kunnen voorstellen, is een prospectie met ingreep in de bodem aangewezen.

Een aantal vragen dienden in het bijzonder beantwoord te worden:

- zijn er sporen aanwezig?
- zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?
- hoe is de bewaringstoestand van de sporen?
- behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
- welke aspecten verdienen bijzondere aandacht bij een eventueel vervolgonderzoek en welke onderzoeksvragen kunnen geformuleerd worden?

4 Beschrijving referentiesituatie

4.1 Landschappelijke context

4.1.1 Topografie

Op de topografische kaart is het gebied gelegen op ongeveer 20 m TAW (Fig. 5). Er zijn sterke hoogteverschillen te merken op het onderzoeksgebied. Dit is vooral op het niveau van de akkers, waarbij het centrale deel van de akker duidelijk hoger gelegen is dan de rest van de akker, dat afhelt naar de grachten die deze percelen omsluiten. Op ruimer landschappelijk vlak situeert het onderzoeksterrein zich net ten noordwesten van een zandige opduiking, ten noorden van een grote zandrug.

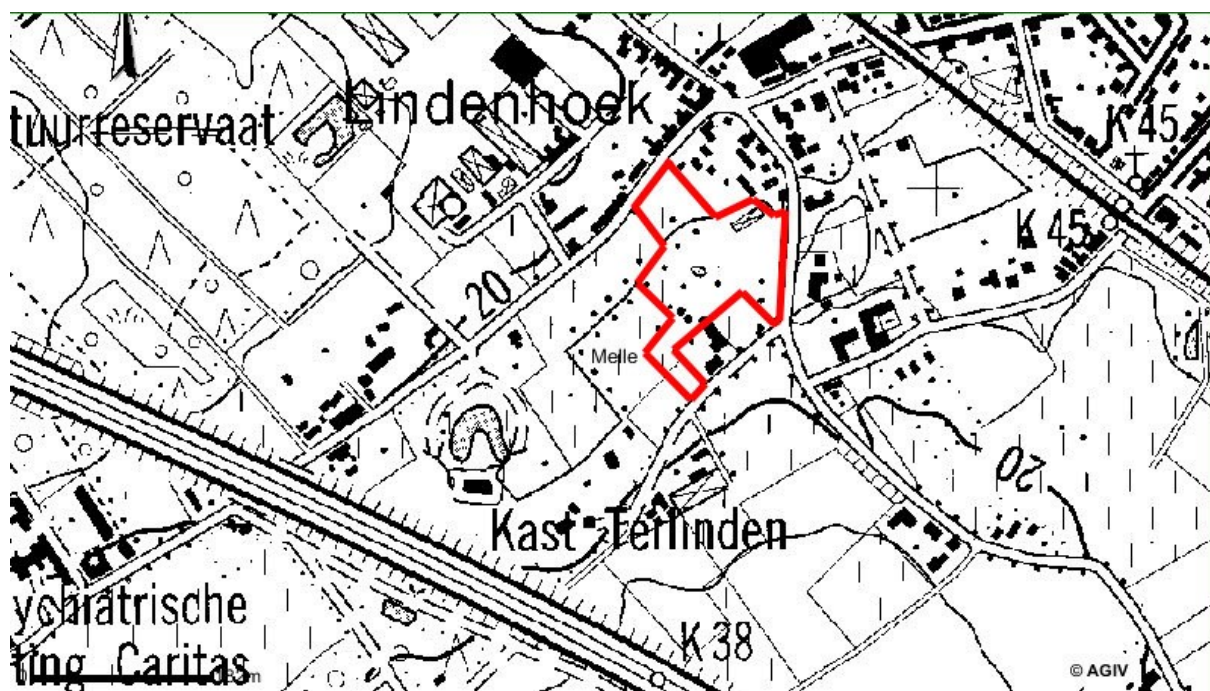

Fig. 4: Topografische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (<http://geo-vlaanderen.agiv.be/geo-vlaanderen>)

4.1.2 Hydrografie

Het gebied is gelegen binnen het Beneden-Scheldebekken, in de subhydrografische zone Schelde / Ringvaart van sas van Merelbeke tot monding Oude Schelde. Net ten zuidoosten van het onderzoeksgebied ligt de subhydrografische zone Molenbeek/Gondebeek (Fig. 5). Verder ten zuidoosten van het onderzoeksgebied bevindt zich de Molenbeek en ten westen bevindt zich de Schellebellebeek.

Fig. 5: Hydrografie (<http://geo-vlaanderen.agiv.be/geo-vlaanderen/vha>)

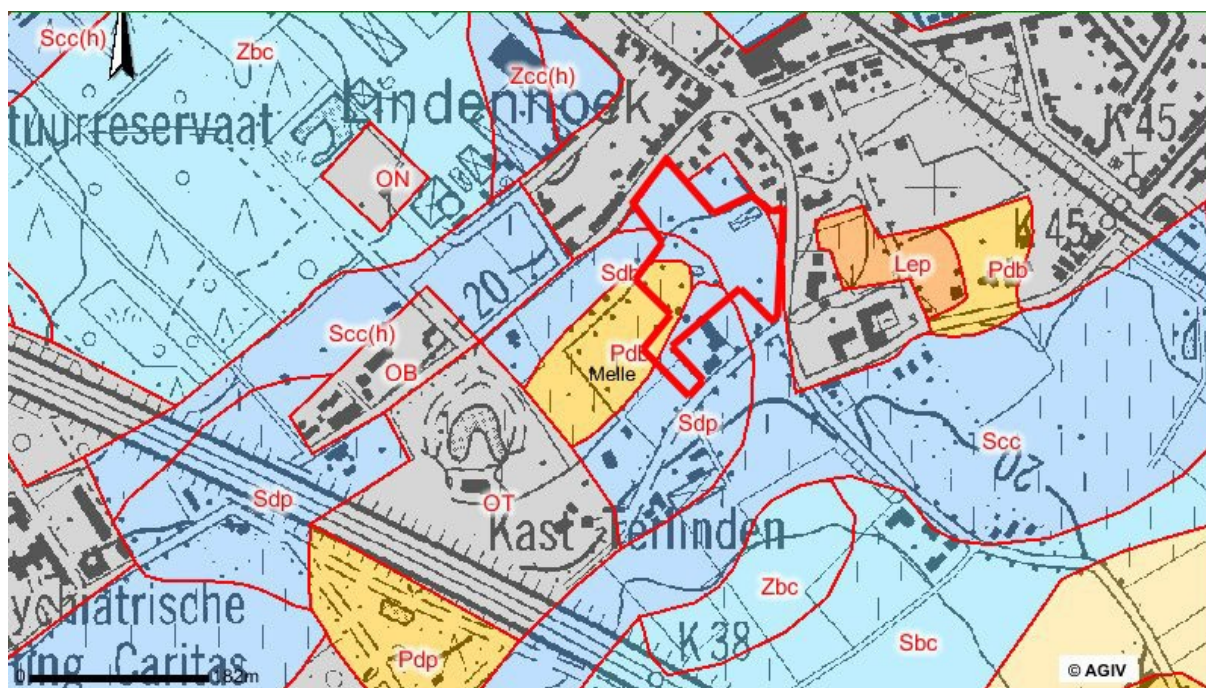

Fig. 6: Bodemkaart (<http://www.agiv.be>)

4.1.3 Bodem

Het gebied is gelegen in de Zandstreek. De geologische ondergrond van het terrein bestaat uit het Lid van Vlierzele (GeVI), gekenmerkt door groen tot grijsgroen fijn zand, soms kleihoudend, plaatselijk dunnen zandsteenbankjes, glauconiethoudend en glimmerhoudend.¹

¹ <http://dov.vlaanderen.be>

In het noordoosten van het onderzoeksgebied is de bodem aangegeven als een matig droge lemig zandbodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizon (Scc). Meer in het zuidwesten zijn opeenvolgend een matig natte lemig zandbodem zonder profiel (Sdp) en een matig natte lichte zandleembodem met structuur B horizon (Pdb) te vinden (Fig. 6).²

Over het merendeel van het onderzoeksgebied bevindt het archeologisch niveau zich op 20 tot 74 cm onder het maaiveld, tussen 17,84 en 19,13 m TAW. Het niveau stijgt naar het noordwesten toe en bevindt zich het diepst onder het maaiveld in het noordoosten. De vaststelling van een matig natte lemig zandbodem, sluit aan bij de bodemkaart.

De bodemopbouw binnen het projectgebied is erg gevarieerd, al kan over het algemeen een A1-horizont of teelaarde gelegen op een oudere A2-horizont vastgesteld worden, boven een C-horizont. Dit lijkt er op te wijzen dat het terrein reeds lange tijd in gebruik is als weiland. Centraal binnen het onderzoeksgebied (Fig. 8) is er onder de A2-horizont nog een extra laag zichtbaar, die geïnterpreteerd kan worden als een B-horizont. In het uiterste noordoosten van het projectgebied (Fig. 9) bestaat de bodemopbouw uit een bijkomende ophogingslaag, bovenop de A1-horizont.

Fig. 7: werkput 7 PR1

Fig. 8: werkput 11 PR1

Fig. 9: werkput 17 PR1

4.2 Beschrijving gekende waarden

4.2.1 Historische gegevens

De oudste vermelding van Melle is "villa Millinio", teruggaand op bronnen van 830, afkomstig van "Melinion" en is ontstaan uit de persoonsnaam Melinos.³ Op de kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden, opgenomen op initiatief van graaf de Ferraris (1771-1778), kan gezien worden dat het projectgebied gelegen is in landbouwgebied (Fig. 10). De Gontrode Heirweg, de Jesuitenwegel en de Caritasstraat zijn te herkennen. Ten noorden van het onderzoeksgebied is bewoning aangegeven aan de Gontrode Heirweg en Caritasstraat, en is de plaatsnaam "Cottelhoeck" weergegeven. Ten westen van het onderzoeksgebied ligt "Cottelhoeck Bosch". In

² <http://dov.vlaanderen.be>

³ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be>

het noordoosten en oosten liggen de gehuchten “Grooten Hels Driesch” en “Clynen Hels Driesch”

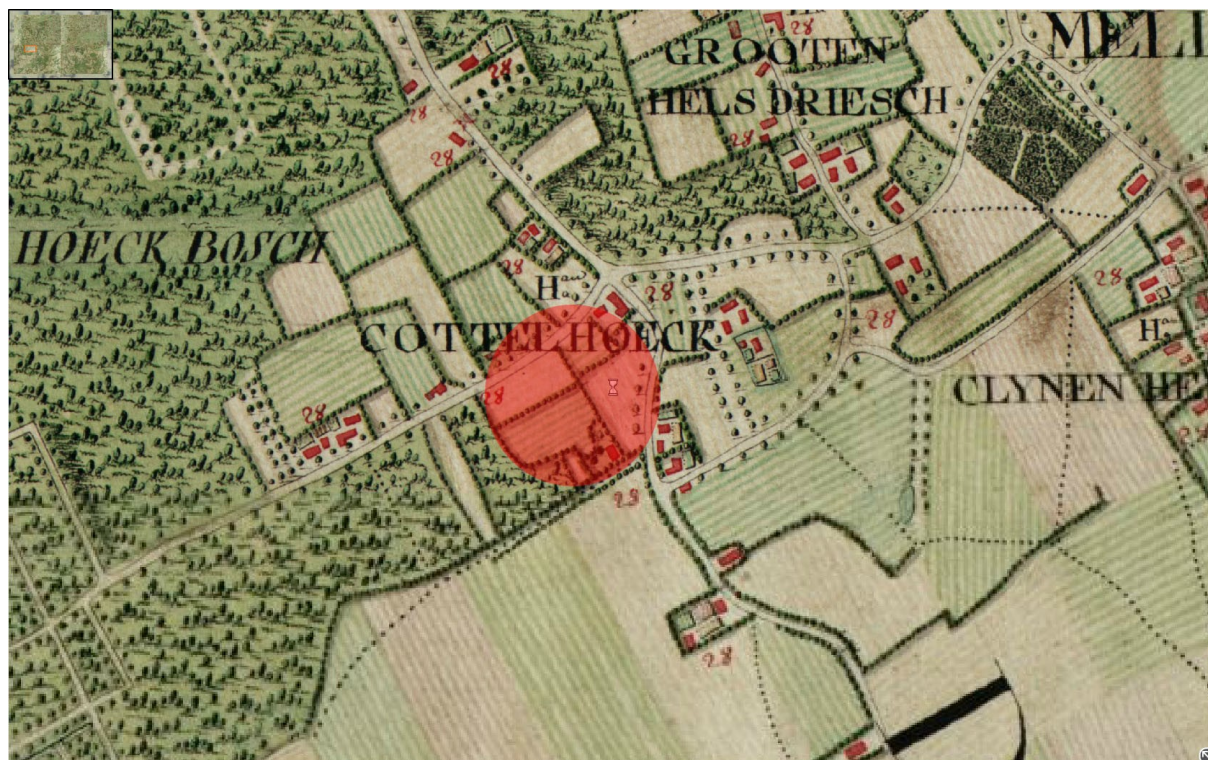

Fig. 10: Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden (<http://www.ngi.be>)

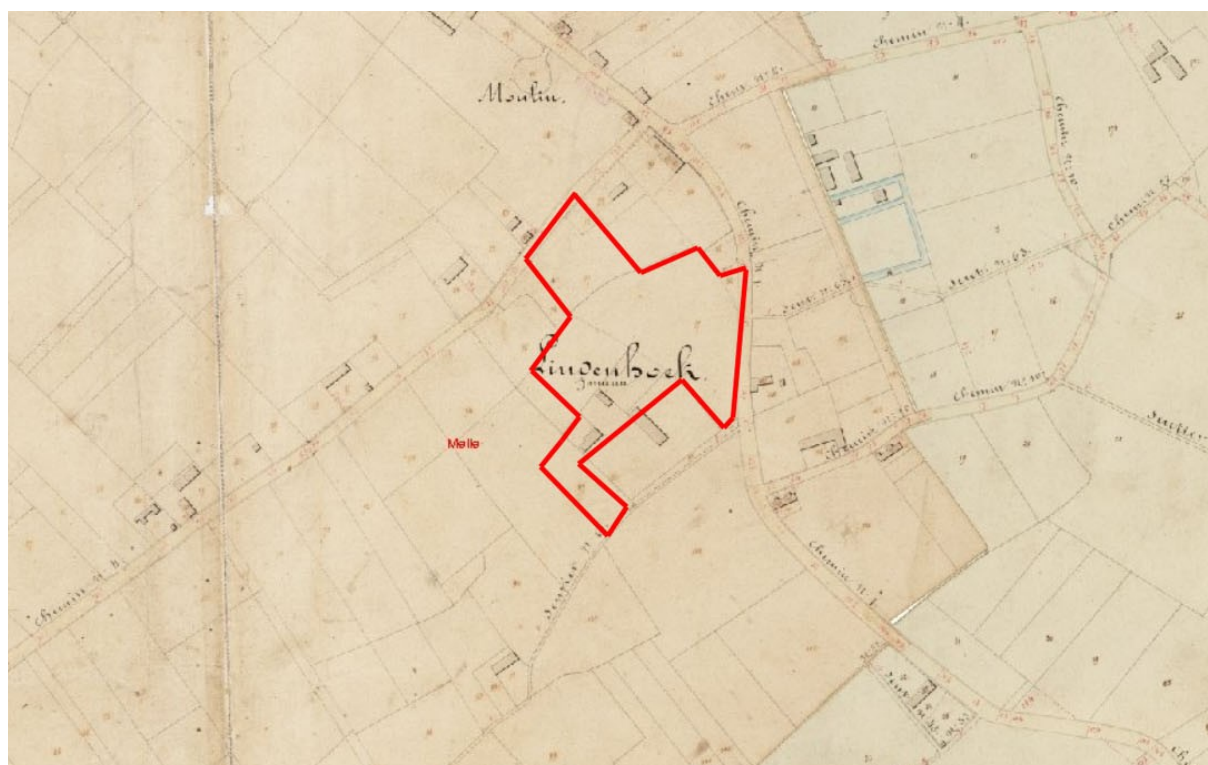

Fig. 11: Atlas der Buurtwegen (<http://www.gisoost.be/ATLASBW/>)

Op de Atlas der Buurtwegen uit circa 1841 kan gezien worden dat er in het zuidwesten van het terrein enkele gebouwen aanwezig zijn (Fig. 11), op een plaats die “Lindenhoek” genoemd wordt. De Caritasstraat, Jesuietenwegel en de Gontrode Heirweg zijn goed herkenbaar.

Gezien de sterke bombardementen op de spoorwegen in Melle, werd voor het eigenlijke terreinonderzoek eveneens een luchtfoto opgevraagd. Op de luchtfoto uit 1952 (Fig. 11) zijn geen kraters te zien die een aanwijzing kunnen zijn voor de aanwezigheid van bommen of andere explosieven uit de Tweede Wereldoorlog binnen het onderzoeksgebied.

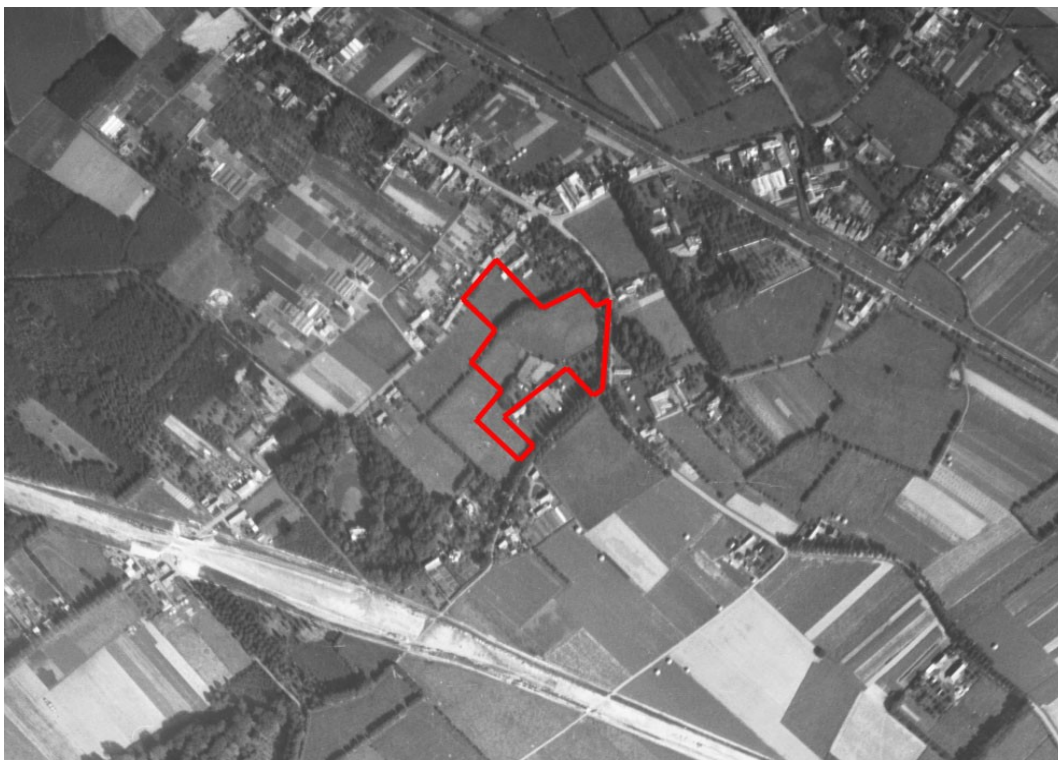

Fig. 12: Luchtfoto Melle 1952 van het Nationaal Geografisch Instituut

4.2.2 Archeologische voorkennis

Nabij het projectgebied zijn volgens de Centraal Archeologische Inventaris (Fig. 13) enkele archeologische waarden aanwezig:

- CAI 31362: Goed te Cootele (GR17+25), waar drie Gallo-Romeinse brandrestengraven werden gevonden. Uit de middeleeuwen dateert een site met walgracht.⁴
- CAI 32376: Rijksstation voor Sierplanten veredeling: middeleeuwse site met walgracht.
- CAI 32377: Melle 2, zone met middeleeuwse bewoningssporen.
- CAI 32379: Kasteel van Cortrosine, versterkt kasteel, omgeven door een walgracht. Tevens werd een hoeve uit de 16de eeuw aangetroffen. De hoeve verdween in 1904.⁵
- CAI 32386: Melle bos, fragmenten van silexbijlen uit het neolithicum of de bronstijd.⁶
- CAI 37097: 't Lammeken, bewoningssporen uit de metaaltijden, een bustrumgraf en drie brandrestengraven uit de Romeinse tijd werden hier gevonden.⁷
- CAI 37098: Merelbeke-E40/brug, één brandrestengraf uit de Romeinse tijd werd hier aangetroffen.⁸
- CAI 37099: Merelbeke-Carpoolparking, bewoningssporen van onbepaalde datering.⁹

⁴ De Potter/Broeckhaert 1998: 2-26, Walleyne 1987, Walleyne 1988: 14-18, Van Bellingen 1997: 48-49

⁵ Olsen 1996: 10-11

⁶ Nenquin 1962: 49-51

⁷ De Clercq 2001 (1): 212-214, De Mulder et al. 2006: 91-92

⁸ De Clercq 2001 (2): 215

⁹ De Clercq 2001 (2): 215

- CAI 158406: Slag bij Melle (1745). Het betreft slagvelden van de Oostenrijkse Successieoorlog (1740-1748). De strijdende partijen waren het Franse leger (o.l.v. luitenant-generaal du Chayla, ca. 7500 manschappen) en het geallieerde leger (Britse, Oostenrijkse en Hollandse eenheden o.l.v. luitenant-generaal Freiherr van Moltke, ca. 4000 manschappen). De geallieerden faalden in hun opzet om Gent te versterken en de rest van Moltkes leger was te zwak om betekenis te hebben voor de verdediging van de stad. De geallieerde verliezen te Melle waren bijzonder zwaar. Ongeveer 40 % van de ingezette eenheden sneuvelden in de slag.¹⁰
- CAI 159392: Hof ter Meers / Kasteel de Potter d'Indoye, laat-middeleeuwse site met walgracht. Ze wordt in 1572 vermeld als een luthof.
- CAI 159395: Geraardsbergsesteenweg I, laat-middeleeuwse site met walgracht.
- CAI 159396: Kasteel Pycke de ten Aerde, kasteel dat in de 16de eeuw al evolueerde naar een luthof. Mogelijk was het reeds gekend in 1389.
- CAI 159397: Lindestraat 85-87, site met walgracht, die mogelijk teruggaat tot de late middeleeuwen.

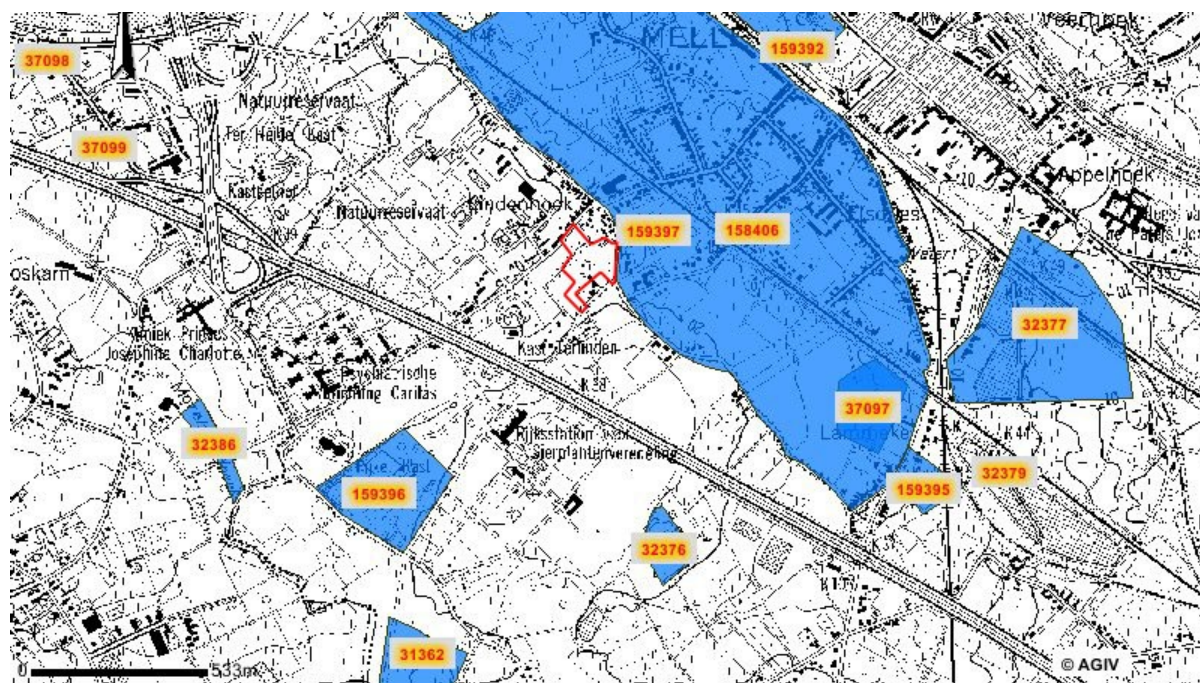

Fig. 13: Overzichtskartaal CAI

Op basis van deze gegevens blijken zich vlak bij het onderzoeksgebied diverse resten uit de middeleeuwen en postmiddeleeuwen te bevinden. Het gaat om resten van bewoning, met diverse sites met walgracht, maar ook de resten van een veldslag. De nabijheid van gekende waarden wijst er op dat deze resten zich mogelijk verder buiten de afgebakende zones uitstrekken, naar de omringende terreinen en bijgevolg mogelijk ook naar het onderzoeksterrein.

¹⁰ Coussement 1859, De Vriendt/Derde/Carman 2011

5 Resultaten terreinonderzoek

5.1 Toegepaste methoden & technieken

De totale af te graven oppervlakte bedroeg minstens 12,5 % van het te prospecteren terrein, door middel van proefsleuven in een vast grid in combinatie met kijkvensters en/of dwarsseuven. De bovengrond werd verwijderd tot op het archeologisch leesbare niveau, bepaald door de leidinggevende archeoloog.

Tijdens het onderzoek werd de methode van continue sleuven gebruikt:

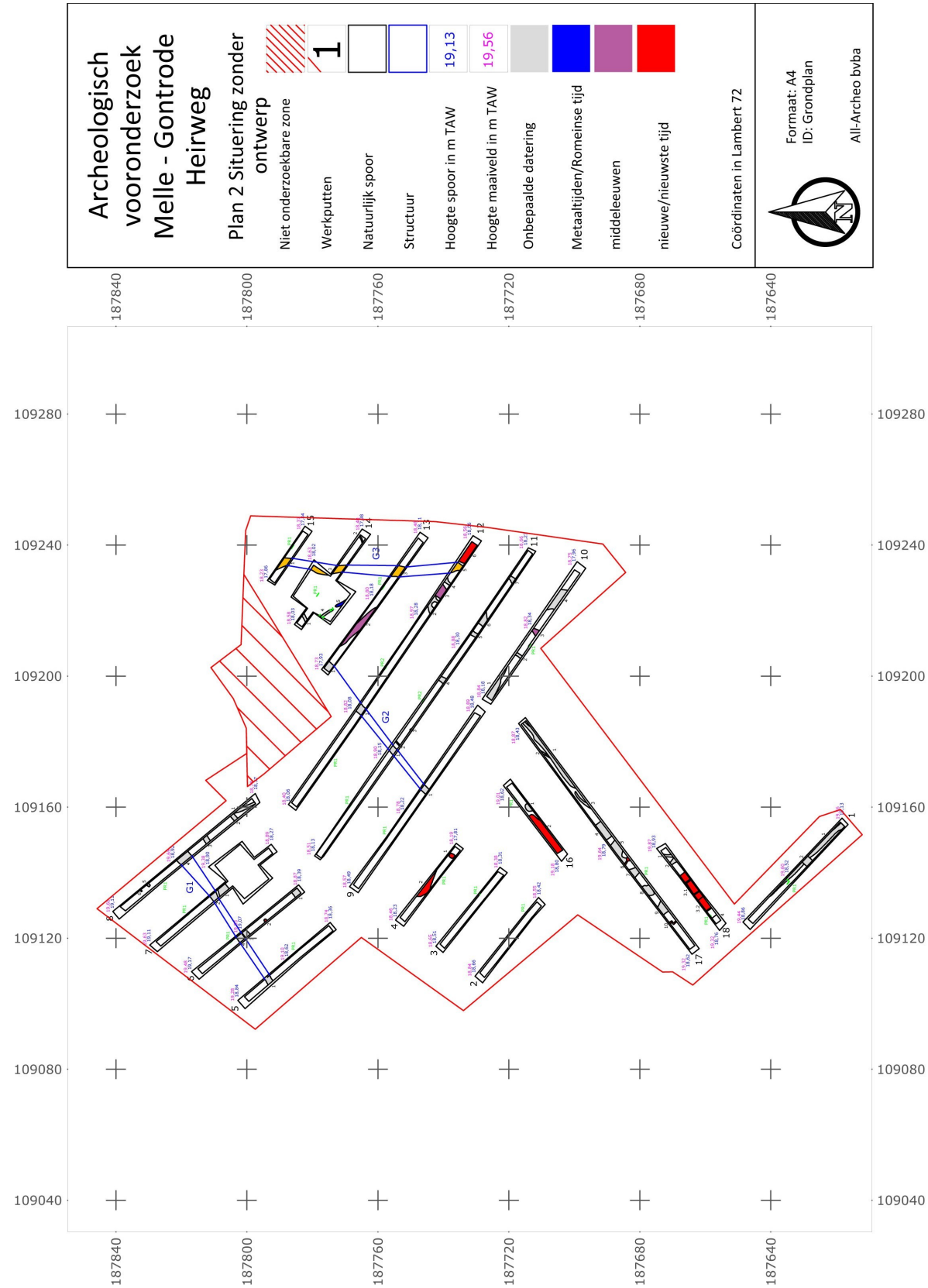
- parallelle proefsleuven ononderbroken over het volledige terrein;
- de afstand tussen de proefsleuven bedroeg niet meer dan 15 m (van middenpunt tot middenpunt);
- de minimale breedte van een sleuf was één graafbak breed, in dit geval 2 m.

Alle sporen, werkputten en minstens één representatief bodemprofiel per werkput werden fotografisch vastgelegd. De profielen werden zo gekozen dat een overzicht verkregen werd van de bodemopbouw van het volledige onderzoeksgebied. Daarnaast werden alle hoofdmeetpunten, proefsleuven, vlakken, profielen, sporen en aanlegvondsten topografisch ingemeten.

Het projectgebied omvat een oppervlakte van circa 1,86 ha (18646) en geeft volgende getallen als resultaat:

- Onderzoekbare zone: 17 989 m²
 - Te onderzoeken zone door middel van proefsleuven = 10 % of 1799 m²
 - Te onderzoeken zone door middel van kijkvensters en dwarsseuven = 2,5 % of 450 m²
- Onderzochte oppervlakte:
 - Aantal aangelegde werkputten: 18 = 2505 m²
 - Aantal aangelegde kijkvensters en dwarsseuven: 2 = 390 m²

De niet onderzoekbare zone met een oppervlakte van 657 m² omvat een zone omheind door een haag, die niet toegankelijk was.

5.2 Bespreking sporen

Greppels

Verspreid over het onderzoeksgebied werden verschillende greppels aangetroffen. Ze hebben voornamelijk een noordoost-zuidwest oriëntatie en hun vulling is overwegend bruin of bruingrijs gevlekt. De breedte varieert van 36 cm tot 4,5 m. In werkputten 5 tot 8 kon een greppel (G1) gevolgd worden met een donkerbruine tot donkere bruinzwarte gevlekte vulling (Fig. 15). G1 bestaat uit de sporen WP5S1, WP6S4, WP7S2 en WP8S4. Het heeft een noordoost-zuidwest oriëntatie en een breedte tussen 1,9 en 4 m. Quasi parallel hieraan, maar met een licht ander oriëntatie loopt mogelijk nog een tweede greppel, die bestaat uit de sporen WP6S3, WP7S1 en WP8S3. Mogelijk gaat het om dezelfde greppel, die op een gegeven moment licht bijgedraaid is.

Een tweede greppel (G2) met een noordoost-zuidwest oriëntatie kon gevolgd worden van werkputten 9 tot 13 (Fig. 16). Het omvat de sporen WP9S1, WP11S1, WP12S1 en WP13S1. De greppel heeft een donkerbruine gevlekte vulling en een breedte tussen 1,9 en 2,8 m. Ook greppelstructuur G3 kon gevolgd worden over verschillende werkputten, met name werkputten 12 tot 15 (Fig. 17). Het omvat de sporen WP12S5, WP13S3, WP14S3 en WP15S1. De vulling van deze greppel varieert van donker bruinzwart gevlekt tot lichtbruin gevlekt en de breedte ligt tussen 1,6 en 4 m. In WP12S5 en in WP13S3 werd een wandfragment gedraaid grijs aardewerk aangetroffen, dat een datering in de middeleeuwen tot nieuwe tijd heeft.

Fig. 15: werkput 5 S1

Fig. 16: werkput 9 S1

Fig. 17: werkput 13 S3

Fig. 18: werkput 17 S10

WP13S2, een greppel met een lichte bruingrijs gevlekte vulling en een breedte van circa 2,9 m, leverde eveneens vondstmateriaal uit de middeleeuwen op. Het gaat om een randfragment gedraaid grijs aardewerk met een gietsluit, afkomstig van een kan. In WP14S5 werd materiaal uit

de metaaltijden of Romeinse tijd aangetroffen. Het gaat om een wandfragment handgevormd aardewerk met een dikte van 9 mm. Deze greppel heeft een donker bruingrijs gevlekte vulling en een breedte van circa 1 m.

Vondstmateriaal uit WP10S3 omvat een oorfragment in gedraaid grijs aardewerk van een kan of kruik, waarvan de zijkanten naar binnen geplooid zijn. WP12S3 bevatte nog vier wandfragmenten en een randfragment gedraaid grijs aardewerk van een kom. Het vondstmateriaal van deze sporen lijkt globaal op een datering in de volle tot late middeleeuwen te dateren.

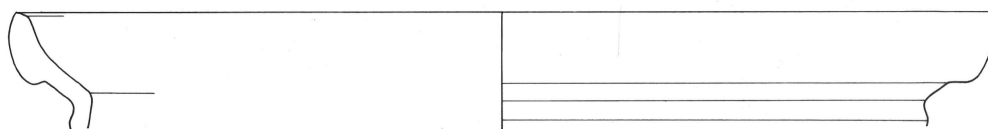

Fig. 19: Vondst uit WP12S3 (schaal 1:3)

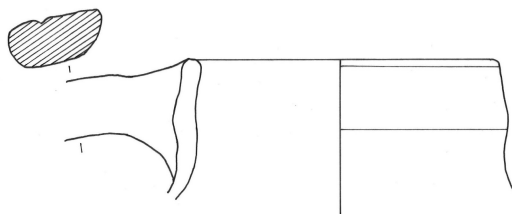

Fig. 20: Vondst uit WP10S3 (schaal 1:3)

Fig. 22: Vondst uit WP10S3

Fig. 21: Vondsten uit WP12S3

Fig. 23: werkput 4 S1

Fig. 24: werkput 6 S1

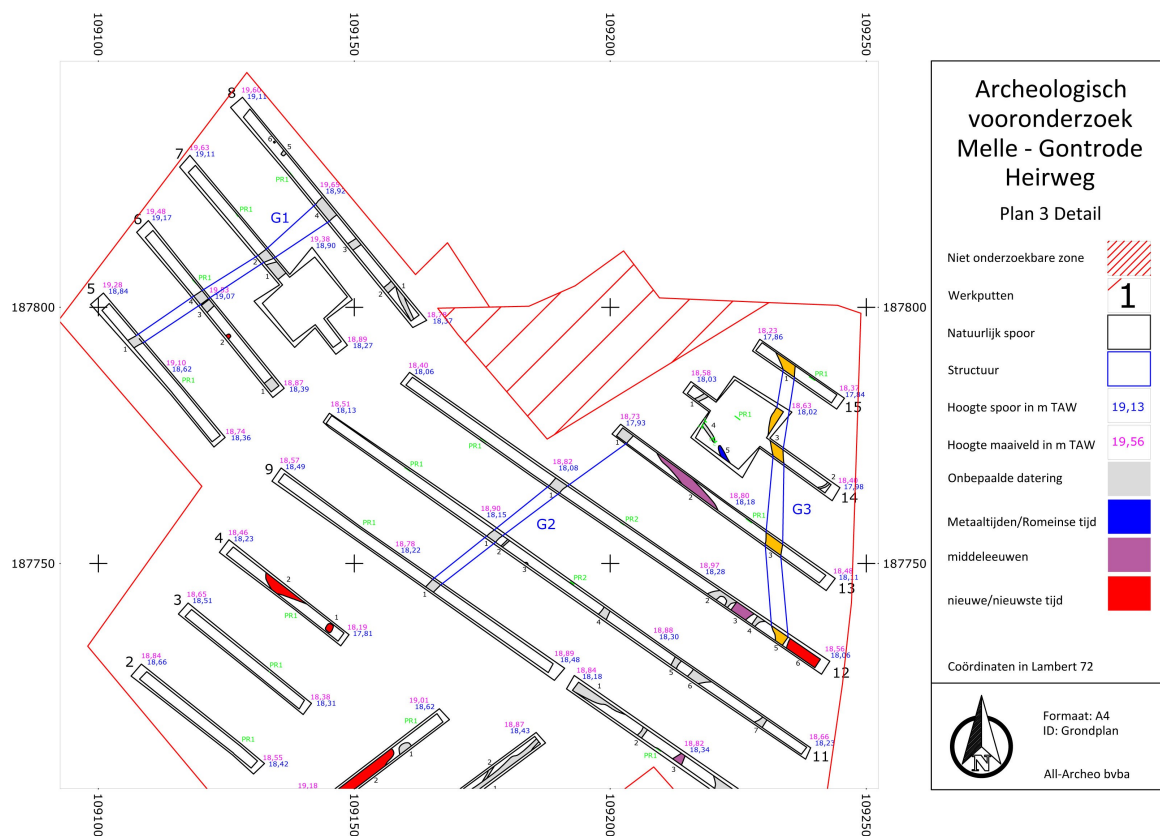

Fig. 25: Detail noordelijke zone

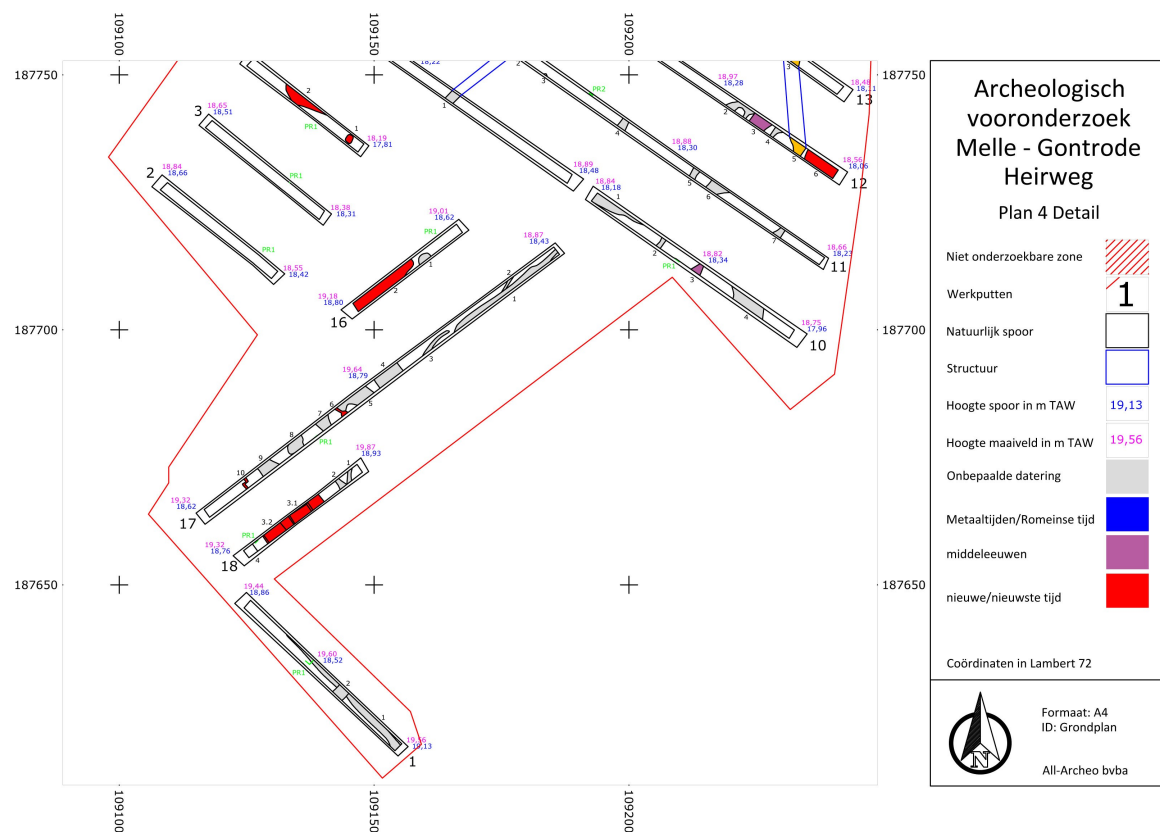

Fig. 26: Detail zuidelijke zone

Tot slot viel WP17S10 op door zijn hoekige vorm (Fig. 18). Het spoor heeft een noordwest-zuidoost oriëntatie en de vulling is bruin gevlekt. De breedte bedraagt circa 58 cm. Waarschijnlijk gaat het om een loopgraaf, zoals er aan de andere zijde van de Jesuïetenwegel ook een werd aangetroffen tijdens archeologisch onderzoek.¹¹

Kuilen en verstoringen

Verspreid over het projectgebied werden enkele kuilen aangetroffen. Ze zijn voornamelijk donkerbruin of grijsbruin gevlekt van vulling en hebben meestal een rechthoekige vorm met afgeronde rechthoeken, zoals WP4S1 (Fig. 23). Hun afmetingen liggen tussen 80 cm en 2,8 m. WP6S1 (Fig. 24) is een ovale kuil met een donkerbruine gevlekte vulling. Naast kuilen werden tijdens het onderzoek ook grotere verstoorde zones aangetroffen. WP16S2 is een verstoring met een onregelmatige vorm en een donker geelgrijze gevlekte vulling. Er werd onder meer baksteenpuin en plastic in aangetroffen. In werkput 17 werden nog twee verstoringen aangetroffen, WP17S8 en WP17S9 (Fig. 27), met een donkerbruine gevlekte vulling en baksteenpuin.

Fig. 28: werkput 18 S3.2

Fig. 27: werkput 17 S8-9

Muurresten

In werkputten 17 en 18 werden bakstenen muurresten aangetroffen (Fig. 28). WP17S6 betreft een bakstenen muur die één steen dik was en opgebouwd was uit een laag kopse en een laag strekse bakstenen. WP18S3 omvat overblijfselen van een bakstenen gebouwtje, met een kelderruimte die dichtgestort is met puin (3.1) en een vloertje, opnieuw afgeboord door een muur (3.2). Zowel de muurresten van WP17S6 als van WP18S3 werden opgebouwd met bakstenen van 19 bij 10 bij 6 cm en gevoegd met kalkmortel. De bakstenen die gebruikt werden voor de vloer van WP18S3.2 hadden echter een afmeting van 12 bij 6 bij 5 cm.

Fig. 29: WP18S3.2

Fig. 30: werkput 8 S6

¹¹ Reyns/Dierckx 2013: 26

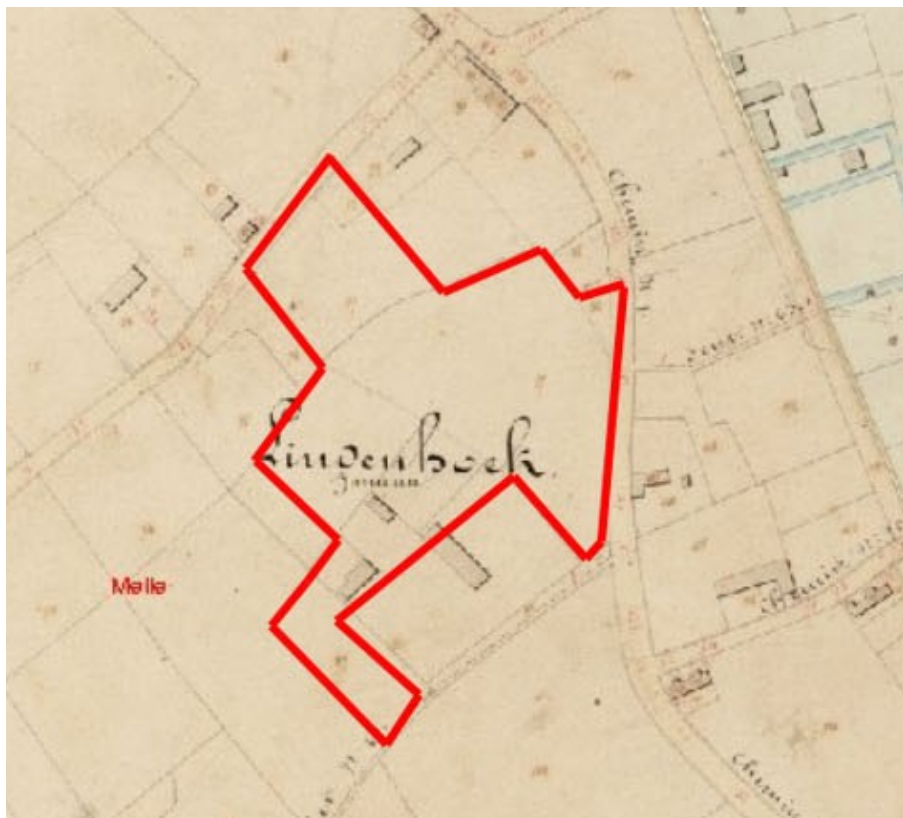

Fig. 31: Detail Atlas der Buurtwegen (<http://www.gisoost.be/ATLASBW/>)

Wanneer het historisch kaartmateriaal van het onderzoeksgebied er bij genomen wordt, is te zien dat op de plaats van de aangetroffen muurresten, twee gebouwtjes te zien zijn op de Atlas der Buurtwegen, die dateert van omstreeks 1841. Op de Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden uit 1771-1778 zijn deze gebouwen nog niet te zien. Dit lijkt er op te wijzen dat de gebouwtjes ten vroegste dateren uit het einde van de 18de eeuw of uit de 19de eeuw.

Paalsporen

Er werd slechts één paalspoor aangetroffen tijdens het onderzoek. Het gaat om WP8S6, een rechthoekig paalspoor (Fig. 30) met een donkerbruine gevlekte vulling en een breedte van circa 32 cm.

5.3 Afgebakende sites

Op basis van de resultaten van het terreinonderzoek werd geen site afgebakend. Het projectgebied leverde sporen uit de metaaltijden of Romeinse tijd, uit de middeleeuwen tot nieuwe en uit de nieuwste tijd op. De aangetroffen sporen betreffen echter voornamelijk greppels, kuilen en verstoringen. De greppelstructuren konden over de verschillende werkputten gevolgd en in voldoende mate geregistreerd worden.

6 Waardering

Tijdens het onderzoek werden diverse sporen aangetroffen. Het gaat in hoofdzaak om greppelstructuren met een datering in de middeleeuwen tot nieuwste tijd. Eén spoor lijkt mogelijk in de metaaltijden of Romeinse tijd gesitueerd te kunnen worden.

Beleving

Belevingswaarde in functie van schoonheid en herinneringswaarde is niet van toepassing.

Fysieke kwaliteit

Tijdens het onderzoek werden geen grote bodemverstorende activiteiten vastgesteld en werden ook geen sporen van erosie opgemerkt. Alles wijst er op dat het aanwezige bodemarchief goed bewaard is gebleven.

Inhoudelijke kwaliteit

De aanwezige greppelstructuren uit de middeleeuwen tot nieuwste tijd sluiten mogelijk aan bij een sites met walgracht vermeld worden net ten oosten van het terrein (CAI 159397). Mogelijk zijn de aangetroffen resten te relateren aan deze site, hoewel de aard van de vondsten wel doet vermoeden dat het gaat om de rand van een site. Verder bevinden zich nog sites met walgracht ten zuidoosten (CAI 32379), ten noordoosten (CAI 159392) en ten zuiden (CAI 31362 en CAI 32376) van het terrein.

De greppel uit de metaaltijden of Romeinse tijd lijkt op zich te staan. Ook binnen de aanwezige kuilen en paalsporen werden geen gerelateerde structuren gevonden.

7 Analyse van de geplande situatie: effecten

Door middel van een analyse van de geplande situatie wordt onderzocht op welke wijze en in welke mate de effecten, zijnde de geplande ingreep in de bodem, de aanwezige archeologische waarden zal beïnvloeden. Dit maakt mogelijk om voor de verschillende effecten, adviezen op te stellen.

Fysieke aantasting van archeologische waarden

De aanleg van de verkaveling noodzaakt een aantal bodemingrepen die tot op zekere diepte het bodemarchief volledig zullen vergraven.

Aantasting ensemblewaarde van archeologische waarden

De ensemblewaarde van de archeologische waarden lijkt goed bewaard. De geplande bodemingreep zal de ensemblewaarde sterk aantasten.

Degradatie van archeologische waarden

De algemene bewaringstoestand van de aangetroffen archeologische resten en bij uitbreiding het archeologisch bodemarchief lijkt goed. Er zijn geen aanwijzingen voor zware bodemingrepen of erosie uit het verleden.

Deformatie van archeologische waarden

Als gevolg van de druk uitgeoefend door de in te planten gebouwen, zal ook een deel van de onderliggende bodem die niet onmiddellijk fysiek aangetast is, gecompacteerd worden. Ook de zware werfmachines zullen de bodem enigszins verstoren in de zones die niet onmiddellijk fysiek worden aangetast.

8 Aanbevelingen

8.1 Adviezen

Op basis van de waardering van de aangetroffen archeologische sporen, structuren en site en een analyse van het geplande grondverzet, worden voor het onderzoeksgebied de volgende opties overwogen:

Door middel van het uitgevoerde vooronderzoek werden de verschillende archeologische waarden in voldoende mate in kaart gebracht en geïnterpreteerd. Verder archeologisch onderzoek hiervan lijkt dan ook weinig zinvol. Bijgevolg wordt de vrijgave van het terrein geadviseerd.

9 Bibliografie

9.1 Publicaties

Coussement, E., 1859: *Résumé des guerres et description des batailles dont les provinces actuelles de la Belgique ont été le théâtre, depuis Jules-César jusqu'à nos jours*, Brussel.

De Clercq, W., 2001 (1): Melle. Verkaveling "'t Lammeken": Romeinse graven ontdekt. In: De Kegel A., e.a., *Monumentenzorg en Cultuurpatrimonium. Jaarverslag van de provincie Oost-Vlaanderen 2000*, pp. 212-214.

De Clercq, W., 2001 (2): Merelbeke. Archeologische begeleiding bij de heraanleg van de aansluiting van de E40 en de R4 en bij de aanleg van een carpoolparking. In: De Kegel A., e.a., *Monumentenzorg en Cultuurpatrimonium. Jaarverslag van de provincie Oost-Vlaanderen 2000*, p. 215.

De Mulder, G. *et al.*, 2006, Een late ijzertijdkuil te Melle "'t Lammeken" (O.-VI., B.), *Lunula* 14, pp. 91-92.

De Potter, F. / J. Broeckhaert, 1998: De geschiedenis van de gemeente Gontrode, *Het land van Rode* 1998, 103, p 2-26.

De Vriendt, B./W. Derde/J. Carman, 2011: De inventarisatie van slagvelden van vóór WOI in Vlaanderen. Begeleidend rapport, *onuitgegeven rapport VIOE*, Brussel.

Nenquin, J., 1962: Mello: Neolithische bijlen, *Archeologie* 1962/2, p. 49-51.

Olsen, J., 1996,: Een Mellestraat te Heurle, *Het land van Rode* 1996, 94, p 10-11.

Reyns, N./L. Dierckx, 2013: Archeologisch vooronderzoek Melle – Jesuïetenwegel, *Rapporten All-Archeo bvba* 121, Bornem.

Van Bellingen, S., e.a., 1997: Middeleeuwse sporen onder een zoogkoeienloopstal te Gontrode - Melle (O.-VI.), *Archaeologia Mediaevalis* 20, pp. 48-49.

Walley, G., 1987: Archeologisch onderzoek in de gemeenten Landskouter en Gontrode: prospectie-analyse-synthese, *onuitgegeven licentiaatsverhandeling*, Gent.

Walley, G., 1988: Gontrode en Landskouter, *De Gonde* XVI, 1988, 1, pp. 14-18.

9.2 Websites

Agentschap voor geografische informatie Vlaanderen (2012)
<http://geo-vlaanderen.agiv.be/>

Centraal Archeologische Inventaris (2012)
<http://cai.erfgoed.net/cai/index.php>

Databank ondergrond Vlaanderen (2012)
<http://dov.vlaanderen.be>

GIS Oost-Vlaanderen, Geografisch informatiesysteem – Provincie Oost-Vlaanderen (2012)
<http://www.gisoost.be/ATLASBW/>

Nationaal geografisch instituut (2012)
<http://www.ngi.be>

Onderzoeksbalans Onroerend Erfgoed Vlaanderen (2012)
Vlaams instituut voor het Onroerend Erfgoed (VIOE)
<http://www.onderzoeksbalans.be>

10 Bijlagen

10.1 Lijst van afkortingen

CAI	Centrale Archeologische Inventaris
TAW	Tweede Algemene Waterpassing
DHM	Digitaal hoogtemodel

10.2 Glossarium

Ex situ	Tegenovergestelde van in situ.
Hydrografie	Beschrijving van de fysische eigenschappen van waterlichamen en het aangrenzende land.
In situ	Term gebruikt voor de aanduiding van archeologische resten die in dezelfde toestand worden teruggevonden als ze in het verleden door de mens zijn achtergelaten.
Off-site	Sporen die niet onmiddellijk aan een site kunnen toegewezen worden.
Onderzoeksgebied	Deel van het plangebied dat onderworpen is aan een archeologisch (voor)onderzoek.
Plangebied	Het terrein waarop een bodemverstorende activiteit wordt gepland of uitgevoerd.
Spijker	Bijgebouw dat dienst doet als opslagplaats.

10.3 Archeologische periodes

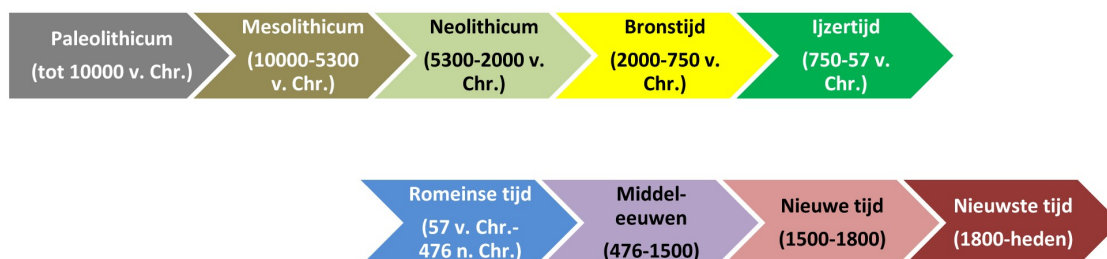
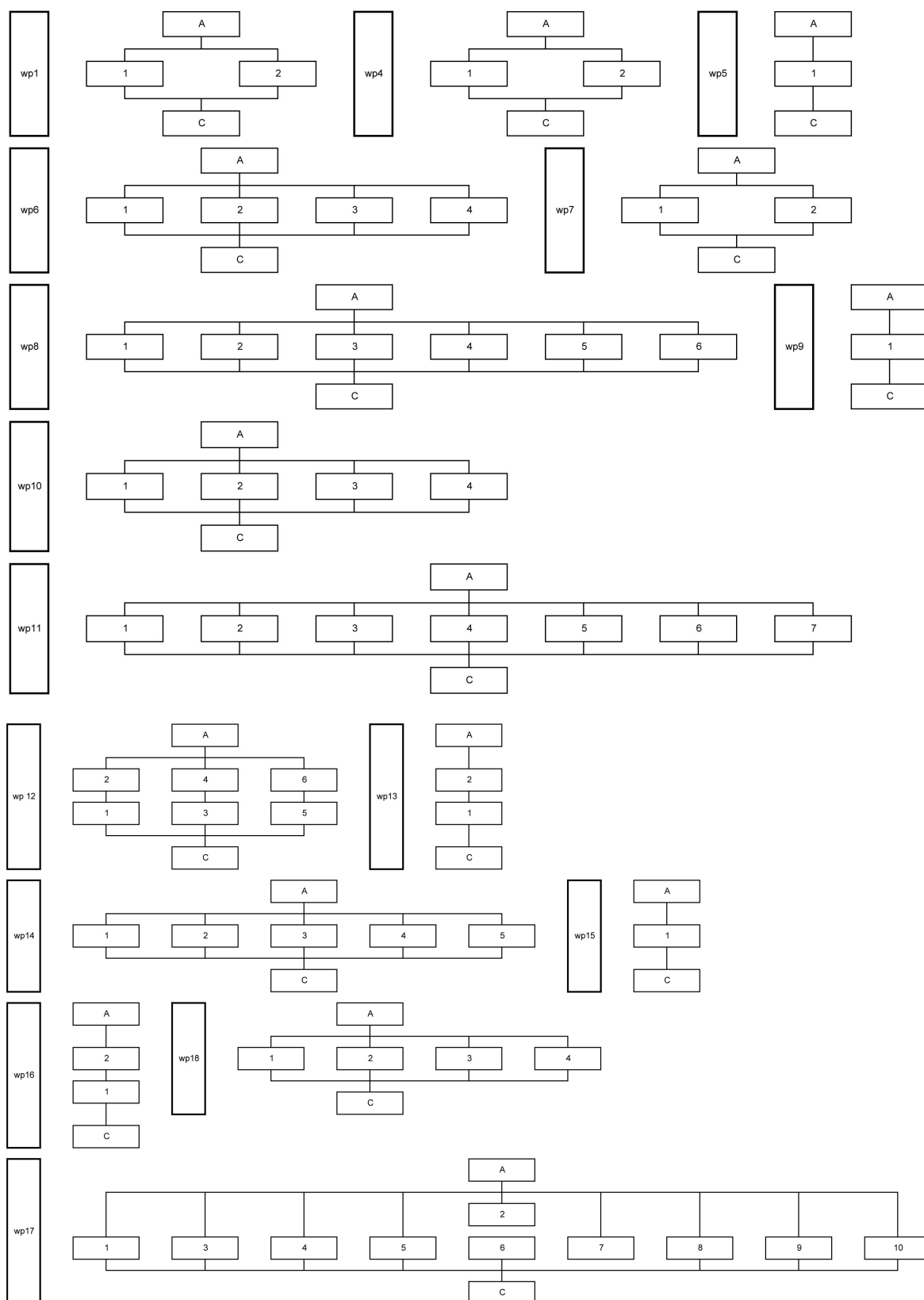

Fig. 32: Archeologische periodes

10.4 Harrismatrix

10.5 Plannen en tekeningen

Plan 1: Situering op ontwerp

Plan 2: Situering zonder ontwerp

Plan 3: Detail

Plan 4: Detail

Tekening 1: Profiel- en coupetekeningen

10.6 CD-rom

Inventarislijsten van het gerecupereerde vondstenmateriaal, van de sporen met beschrijving, van alle tekeningen en van alle foto's zijn digitaal beschikbaar. Dit is tevens het geval voor het dagboek, de foto's, de plannen en tekeningen.

Archeologisch vooronderzoek

Melle - Gontrode Heirweg

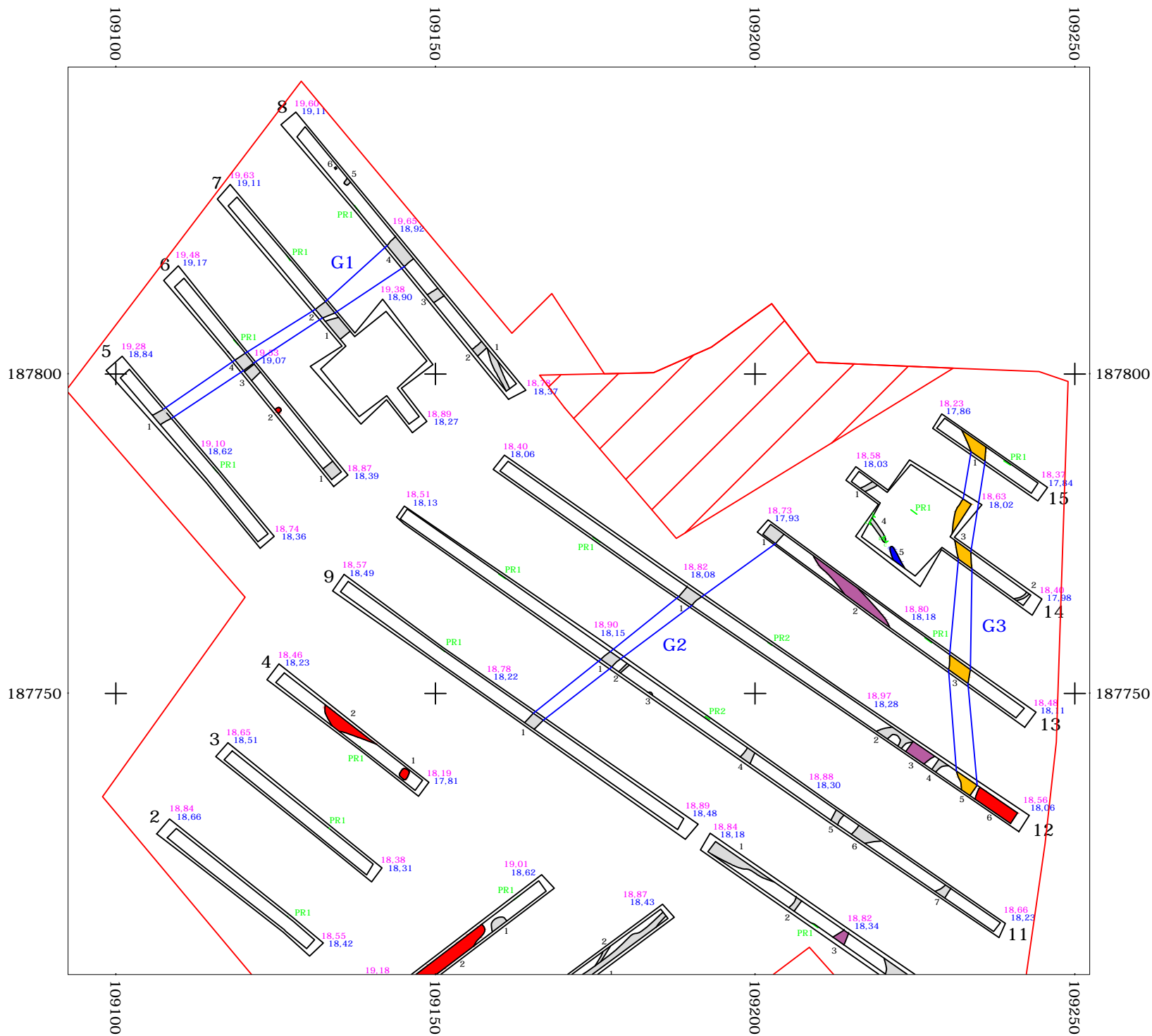
Plan 1 Situering op ontwerp

Niet onderzoekbare zone	
Werkputten	
Natuurlijk spoor	
Structuur	
Hoogte spoor in m TAW	
Hoogte maaiveld in m TAW	
Onbepaalde datering	
Metaaltijden/Romeinse tijd	
middeleeuwen	
nieuwe/nieuwste tijd	

Coördinaten in Lambert 72

Formaat: A4
ID: Grondplan

All-Archeo bvba

Archeologisch vooronderzoek Melle - Gontrode Heirweg

Plan 3 Detail

Niet onderzoekbare zone

Werkputten

Natuurlijk spoor

Structuur

Hoogte spoor in m TAW

Hoogte maaiveld in m TAW

Onbepaalde datering

Metaaltijden/Romeinse tijd

middeleeuwen

nieuwe/nieuwste tijd

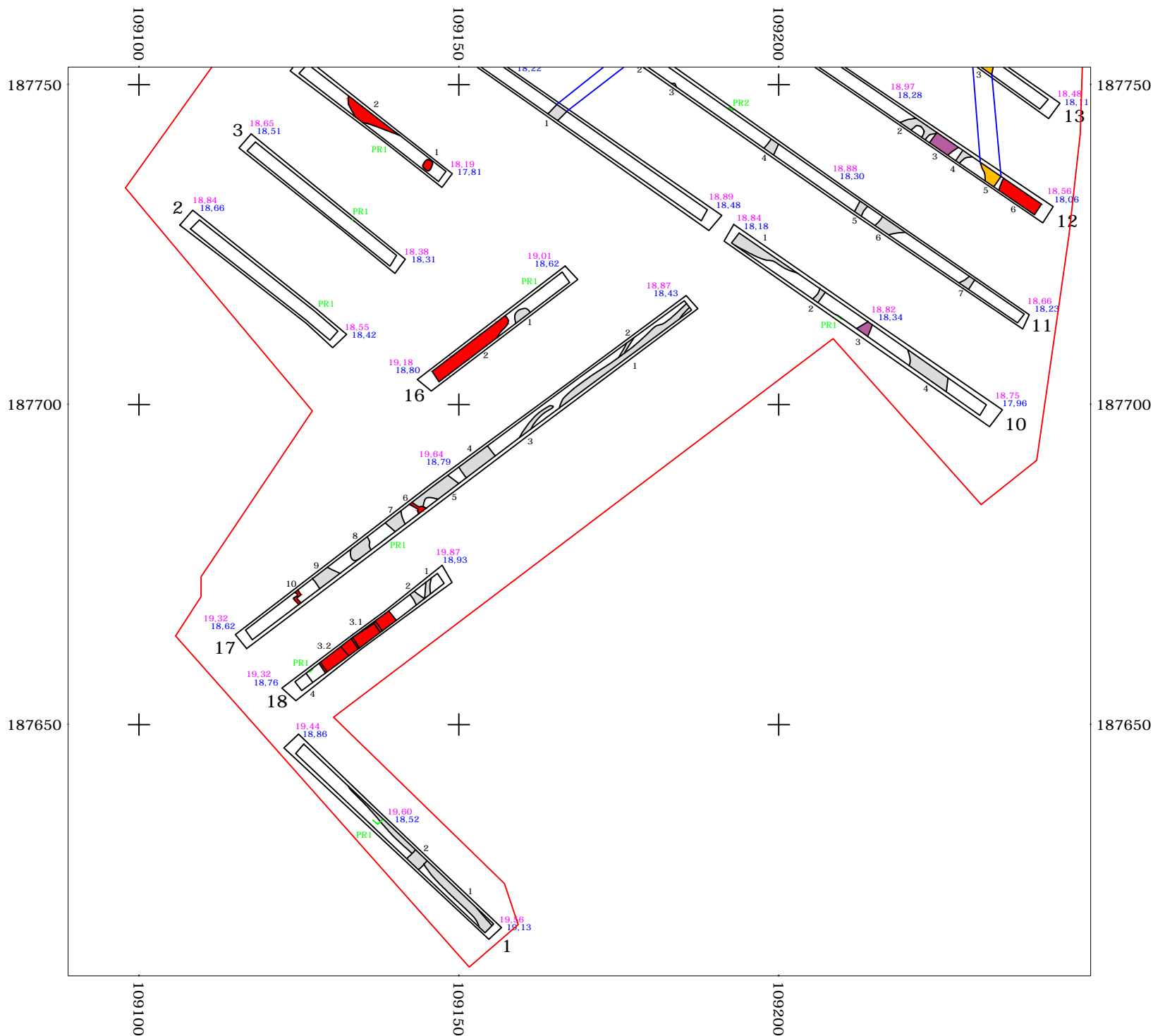

Coördinaten in Lambert 72

Formaat: A4
ID: Grondplan

All-Archeo bvba

Archeologisch vooronderzoek Melle - Gontrode Heirweg

Plan 4 Detail

Niet onderzoekbare zone

Werkputten

Natuurlijk spoor

Structuur

Hoogte spoor in m TAW

Hoogte maaiveld in m TAW

Onbepaalde datering

Metaaltijden/Romeinse tijd

middeleeuwen

nieuwe/nieuwste tijd

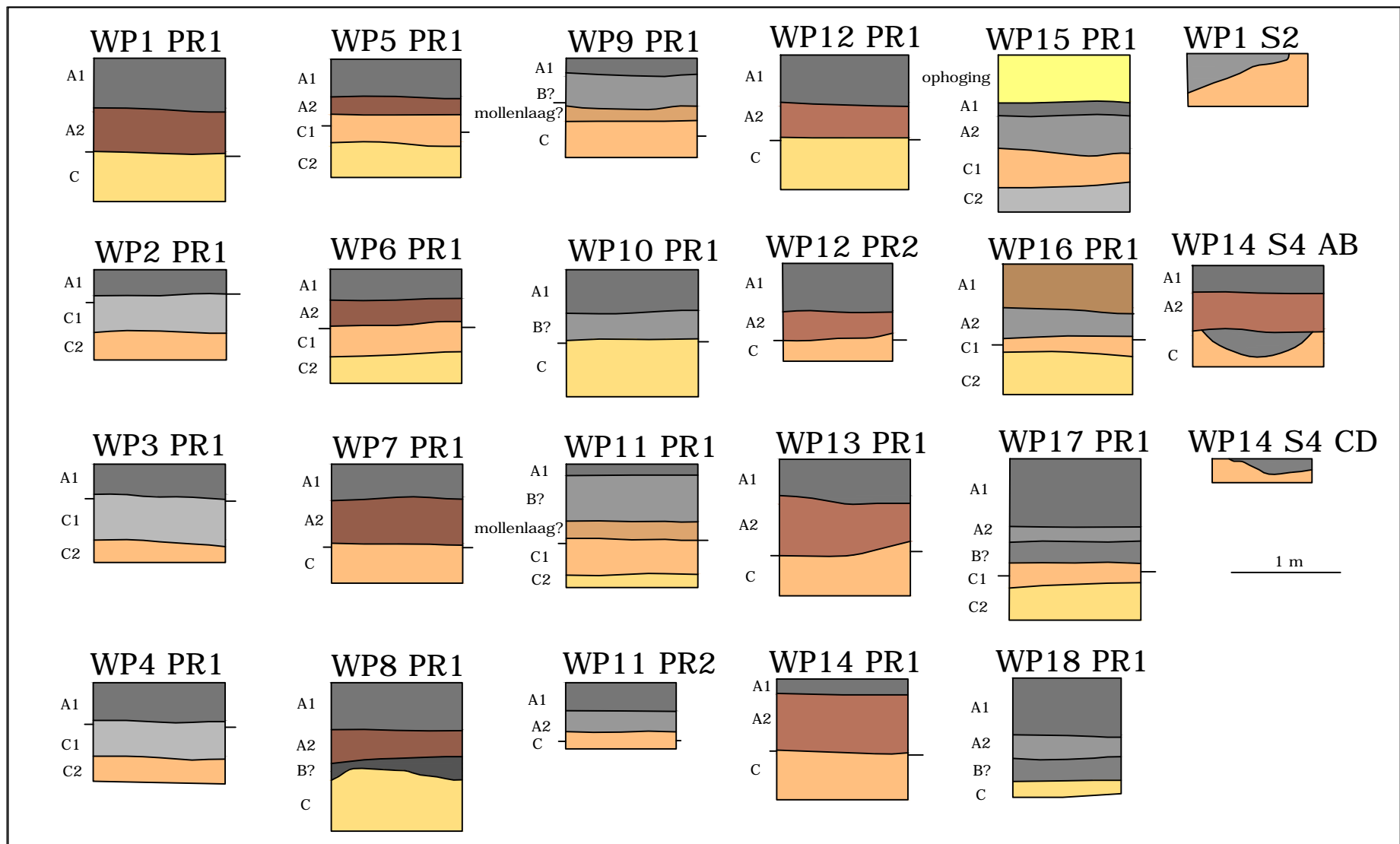

Coördinaten in Lambert 72

Formaat: A4
ID: Grondplan

All-Archeo bvba

Archeologisch vooronderzoek
Melle - Gontrode Heirweg